

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛІБЕРАЛЬНОГО КОНТЕНТУ В СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЯХ

У статті розглянуто проблеми функціонування ліберального контенту в соціальних комунікаціях та ключові чинники функціонування ліберального контенту в соціальних комунікаціях у контексті фіксації та створення ним інформації для публічного обговорення реальної в сучасному й історичному вимірах суспільно-політичної ситуації, що дасть можливість проаналізувати ступінь і можливості її вільної інтерпретації в суспільстві.

Ключові слова: ліберальний контент, лібералізм, мас-медіа, соціальні комунікації.

Проблема створення, функціонування в аудиторному середовищі та впливу на це середовище інформаційного продукту нерозривно пов'язана із соціальним тлом цього функціонування, із суспільним і правовим контекстом медіасередовища, з тими економічними, політичними та правничими правилами, яких мають дотримуватись у своїй практиці соціальні комунікації у конкретній країні, у конкретному регіоні країни, в конкретній контентній ситуації. Аналізувати будь-які чинники будь-яких функціональних характеристик джерел інформації без урахування ідеологічних та конституціональних течій непродуктивно.

Парадоксально, але – попри декілька століть реального розповсюдження в межах світового соціально-комунікаційного середовища – лібералізм (і як філософський напрям, і як теоретична течія, і як інформаційна практика) стоїть певним чином осторонь серйозних досліджень у соціальних комунікаціях. Поважний предмет історичних, політологічних та соціологічних досліджень, лібералізм як рушійна сила соціально-комунікаційної практики залишаються на маргінесі науки про соціальні комунікації.

Цілком незаслужена пасербиця нашої галузі, ліберальна складова соціально-комунікаційної практики зараз (а, можливо, зараз – як ніколи!) потребує осмислення в двох вкрай важливих площинах. Розглянемо їх.

По-перше, адаптація класичних форм, принципів й методів ліберального світосприйняття до новітніх умов функціонування соціальних комунікацій, які за технологією й технікою повідомлення набувають цілковито нетрадиційних форм прояву та передачі контенту. Технологія техніки перетворюється на базу соціального спілкування, яка дає змогу здійснювати обмін текстами, зображеннями, відео, медіа, робити посилання на цікаві, з погляду користувача, носії контенту.

По-друге, наявність спадковості в діяльності ліберальних джерел інформації. Розумна та коректна розвідка спадковості у вивченні великої проблеми завжди приносить зрілий, об'ємний результат, який дасть змогу не лише зосередитись на наявних інформаційних характе-

ристиках, а й урахувати різноманітні контексти, зважити на історичні порівняння, роль персоналій тощо. Крім того, ключовим чинником структурно-змістового аспекту функціонування ліберальних соціальних комунікацій варто вважати власне ефект інформаційної спадковості (див., зокрема, у Т. Парсонса [4]).

Звісно, технологічні зміни, що відбулись із часів Т. Парсонса, впливають на глобальний еволюційний тренд довгострокового коливання кон'юнктури, але при цьому загальне поняття “кон'юнктури” в контексті теорії соціальних комунікацій наближає не до поваги до властивостей спадковості та мінливості різних органічних форм (див.: [4, с. 46]). Генетика функціонування соціальних комунікацій повинна аналізувати та узагальнювати механізми ендегенного розвитку всієї мультиінформаційної системи, принципи формування й закономірності виникнення нових якостей, а основне – закріплення та практичного відтворення цих якостей на основі того колосального інформаційного набуtku, на базі якого і створюється будь-який наступний шар соціальних комунікацій.

Сучасний стан журналістики, за влучним висловом голландця Тен Ван Дейка, потребує розуміння прагматичного контексту, соціальної ситуації та конвенціональних настанов [2, с. 107]. Українська дослідниця Н. Зелінська, взагалі використовуючи влучний парадокс “поетика приголошеного слова” і говорячи про наукові тексти, однозначно наполягає на поєднанні інтерпретацій та контекстів [3]; без них неможлива будь-яка жива зацікавленість аудиторії тими темами й подіями, про які є тексти.

Отже, чіткість факту, яким би логічним, емоційним чи віртуальним контекстом він не супроводжувався, є інтелектуальною основою серйозної практики соціальних комунікацій. Контекстний чинник інформаційної діяльності є сутністю повідомлень, а тому всю цю діяльність можна вважати дискурсом. Це означає, що всі повідомлення, які містяться в носіях, варто вивчати крізь призму як змістового, так і контекстного навантаження.

Документальність факту залишається елементом чесності в соціальних комунікаціях, чинником поваги аудиторії та довіри до джерела повідомлення. Втім, соціальні комунікації

завдяки своїй здатності зацікавити та задовольнити максимально велику кількість споживачів інформаційного продукту не можуть обмежуватись документальною сухістю. Інтерпретація – ось основа діяльності соціальних комунікацій, яка (діяльність), власне, і перетворює цю ланку інформаційної сфери суспільства на очікуваний інтерес сотень мільйонів людей.

Науково-теоретична й практична актуальність дослідження лібералізації контенту в соціальних комунікаціях зумовлена системними змінами у функціонуванні суспільства та індивідуумів, що стало наслідком процесів інформаційної глобалізації.

Чіткість факту, яким би логічним, емоційним чи віртуальним контекстом він не супроводжувався, є інтелектуальною основою функціонування в суспільстві носіїв контенту в соціальних комунікаціях та аналітичних спроможностей цих носіїв. Контекстний чинник функціонування носіїв контенту в соціальних комунікаціях є сутністю повідомлень, а тому всю їхню діяльність можна вважати дискурсом. Це означає, що увесь контент, що міститься в носіях, варто вивчати крізь призму як змістового, так і контекстного навантаження.

Мета статті полягає в розкритті ключових чинників функціонування ліберального контенту в соціальних комунікаціях у контексті фіксації та створення ним інформації для публічного обговорення реальної в сучасному та історичному вимірах суспільно-політичної ситуації, що дасть змогу проаналізувати ступінь і можливості її вільної інтерпретації в суспільстві.

Для досягнення вказаної мети були поставлені такі завдання:

- дослідити теоретико-методологічні засади функціонування ліберальних соціальних комунікацій;
- з'ясувати теоретичні детермінанти соціальних комунікацій як наукового явища;
- виявити закономірності розвитку соціальних комунікацій у структурі демократичного суспільства;
- виокремити ознаки інтерпретаційної природи ліберальних соціальних комунікацій;
- окреслити чинники функціонування носіїв ліберального контенту в соціальних комунікаціях.

Об'єктом дослідження є ліберальний контент як чинник системи соціальних комунікацій.

Предметом дослідження є носії ліберального контенту в соціальних комунікаціях.

Теоретико-методологічну базу дослідження становлять науково-теоретичні та концептуальні положення, поняттєво-категоріальний апарат праць українських і зарубіжних авторів: В. Різуна, В. Іванова, С. Квіта, Г. Почепцова, М. Маклюєна, М. Вебера.

В основу розвідки покладено аналіз теоретичних опрацювань цієї проблеми, здійснених представниками комунікативістики, соціології, філософії та філології, а також наукові гіпотези авторки цієї статті.

Сучасна практика функціонування соціальних комунікацій передбачає серйозне опрацювання контенту повідомлень, які перебувають в обігу в межах соціальних комунікацій. Носії контенту, функціонуючи в конкретних суспільно-політичних умовах, мають чіткі повноваження передачі інформації. Втім, зрозуміло, що соціальні комунікації не є самостійним гравцем у політичних системах суспільств. Заручниця політичних течій, практика функціонування соціальних комунікацій безпосередньо залежить від ідеології, що панує в суспільстві.

Існує декілька підходів до інтерпретації поняття соціальних комунікацій. Якщо ж проаналізувати основні з них, то можна виділити два альтернативних, для яких спільним є те, що соціальні комунікації визначаються як особливий вид масової комунікації. Але семантична наповненість цього феномена буде достатньо різноманітною. Одні вчені вважають, що подібний тип комунікацій має історично глибинні коріння. Говорячи про витоки соціальних комунікацій, необхідно виходити з перших форм отримання, передачі, закріплення, збереження та використання інформації в тому вигляді, в якому вона існує на початку XXI ст., детермінованого безпрецедентним розвитком інформаційних технологій, про які наші попередники ще в середині XX ст. могли мріяти в найсміливіших фантазіях.

За суттю інформація – це соціалізований продукт. Якщо вона недосяжна для людини, то ніби й не існує. І як соціалізований продукт, може нести на собі певний відбиток рівня розвитку суспільства. Для прикладу, суспільство може бути інформаційно закритим, у край задеологізованим або відкритим – але безумовним є те, що всі ці якісні характеристики позначаються на якості існування в цьому суспільстві інформації.

Протягом усієї історії людства структура знань постійно зазнає трансформацій. На сьогодні змінилися погляди на сучасну науку, ускладнилися взаємозв'язки багатьох наукових дисциплін, тенденцій та перспектив їх розвитку.

На соціальні комунікації покладаються великі надії у зв'язку з урятуванням духовних цінностей націй та окремих людей, які все частіше й частіше страждають у процесі розвинутої технократизації та технізації суспільства. Власне, техніка й інформаційні технології дають змогу розвивати інтелектуальний стан суспільства, але вони ж спричиняють деградацію, знищення духовних цінностей. Подібний парадокс є доволі відчутним в Україні, а це інтенсивно змінює поточні моральні, політичні та інші принципи при переході в іншу політичну організаційну формацію. Адже в соціальних комунікаціях та традиціях є багато спільних ознак: на основі їх якісного взаємозв'язку можливе відродження тих духовних цінностей, які існували раніше.

Маємо справу із соціальною інформацією, існування якої неможливе без використання

будь-якої знакової системи. Знак, своєю чергою, є матеріальним носієм і аналогом предметів, явищ та цілого контенту. Знак може як завгодно довго зберігати інформацію. У такому разі під цінністю інформації розуміють знання, накопичені людством про природу й суспільство.

Суб'єктом соціальних комунікацій можуть виступати соціальні монадології різноманітних рівнів, стратифікацію яких стисло можна схарактеризувати так:

- по-перше, суспільство загалом;
- по-друге, професійний прошарок;
- по-третє, соціально-професійна група;
- по-четверте, мала контактна група.

Сучасні соціальні комунікації – це якісна характеристика, перш за все, життєдіяльності людини в галузі отримання, передачі, збереження та використання інформації, де контентним пріоритетом мають бути загальнолюдські духовні цінності.

Класичні соціальні комунікації забезпечуються правилами й вимогами професійних носіїв контенту. Носії контенту в соціальних комунікаціях стали об'єктом політичної гри. Свобода соціальних комунікацій не може бути частиною політичної гри та підлягати ревізіям демократичних процедур, навіть якщо більшість може голосувати за порушення демократичних норм. На допомогу в таких ситуаціях і приходять демократичні суспільства.

Складність розуміння демократичного суспільства пов'язана з розмитістю феномена демократії взагалі. Якщо демократія є уніфікованим, спільним тестом на здатність суспільства захистити свої свободи, то йдеться про демократію як спроможність реалізації волі меншості. За згодою більшості...

Але демократична система цінностей набагато складніша, на рівні функціонування соціальних комунікацій ця система є максимальним компромісом контентів, у межах якого суспільство здатне примирити більшість і меншість, вовків і овець, яструбів і голубів... При цьому носії ліберального контенту в соціальних комунікаціях не можуть нормально функціонувати в недемократичному суспільстві. Ліберальна демократія не може нормально функціонувати без носіїв ліберального контенту в соціальних комунікаціях. Демократичний характер носіїв контенту в соціальних комунікаціях – це стимул до широкого дискурсу, який обертається навколо теми, надаючи змогу уникнути однобічності, що можна вважати функціонуванням носіїв контенту в межах громадянського суспільства.

Надзвичайно важливою для практики сучасних соціальних комунікацій є проблема співвідношення ліберального й об'єктивного в контенті медіа. Для формування ідеології лібералізму в соціальних комунікаціях був особливо важливим підхід до бачення ліберального контексту життя з огляду на раціоналізм та об'єктивізм. Взаємозв'язок ліберального й об'єктивного в соціальних комунікаціях став

передумовою того, що людина перетворилась на єдину мету впливу функціонування соціальних комунікацій: “чеснота егоїзму” є протилежністю альтруїзму, але, на відміну від популярних конотацій визначення релятивізму, має вимір “розумного егоїзму”.

Принципово в основі будь-якої ліберальної доктрини лежить передбачення трансцендентності відключення від політичного чи комунікаційного офіціозу. Подібна відстороненість людини від суспільства може бути зрозумілою в абсолютному значенні та значенні менш радикальному, помірному.

Розвиток соціальних комунікацій передбачає, зокрема, наслідування тим носіям, які мають авторитет знання та досвіду. Саме в цьому соціальні комунікації допомагають закріпленню змісту тих норм, яким у суспільстві надають особливого значення. При цьому закріплення одного певного варіанта взірця соціальних комунікацій стає основою для того, щоби контент носіїв проходив до аудиторії не у вигляді його (контенту) постійної зміни та переробки, а у вигляді створення нових символічних значень цілісних комплексів уже нетрадиційних смислів.

Українські ліберальні соціальні комунікації – соціокультурний феномен, що розвивається й до сьогодні. Закріпивши один варіант змісту, цей феномен не стільки намагається самою своєю сутністю розтлумачити певне традиційне явище “правильного минулого”, скільки, закріпивши його власним існуванням та символічним позначенням проблеми, полишити традиційну культуру споживання контенту за дужками способів консервації змісту традицій як основи неефективної комунікаційної дії. Це призводить до необхідності виникнення нових контентів, нових контекстів, нових повідомлень та груп повідомлень, які враховують необхідні зміни, що відбулися, але виключно виходячи з особистих інтенцій аудиторії.

Українці намагались забезпечувати естетичні та практичні потреби суспільства, маючи доволі високий хист. Українські ліберальні соціальні комунікації стають поліфункціональними, адже, крім практичних сенсів, які містилися в їхніх носіях, вони виконували в суспільстві і свою метафункцію, демонструючи рівень розвитку нації, естетичні й культурні уподобання українців.

Основою будь-якого контенту є інтенція (комунікативна мета), мотив і концепт (комунікативний смисл). Під комунікативною метою розуміють бажання автора викликати в аудиторії певні реакції за допомогою тексту. Вона тісно пов'язана з авторським задумом, що є уявним результатом текстової діяльності автора. Специфіка будь-яких соціально-комунікаційних процесів полягає в тому, що, якими б складними не були контенти, масштабними інформаційні ресурси, інтенсивними та неоглядними інформаційні потоки, їх матриця за визначенням повинна бути співрозмірною індивідуальній

людській свідомості, її можливостям та параметрам, що вимірюються соціальними характеристиками.

Саме в цьому сенсі історія соціальних комунікацій є цілісною історією створення, поширення, використання тих чи інших носіїв контенту в соціальних комунікаціях, які є комплексом духовного та матеріального чинників контенту. В основі дослідження ролі носіїв контенту в українському сегменті соціальних комунікацій кінця XIX – початку XX ст. як чинника взаємодії матеріальної та інформаційної практики людської діяльності лежить суспільство, те саме українське суспільство, що виникло й існує на ґрунті загальнокорисної дільності; отже, у цьому суспільстві є й соціальні комунікації. Соціальні комунікації завжди виступають як система матеріальних і духовних цінностей, а цінність –

це те, що має сенс для людини, тому соціальні комунікації як конгломерат духовного та матеріального – це світ, наповнений сенсом людського буття.

Список використаної літератури

1. Дайзард У. Наступление информационного века / У. Дайзард // Новая технократическая волна на Западе. – Москва, 1986. – С. 343–354.
2. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация : [сб. ст.] / Т. А. ван Дейк. – Москва : БГК им. И. А. Бодуэна де Куртенэ, 2000. – 308 с.
3. Зелінська Н. В. Поетика приголомшеного слова: українська наукова література XIX – початку XX ст. : монографія / Н. В. Зелінська. – Львів : Світ, 2003. – 352 с.
4. Парсонс Т. О структуре социального действия / Т. Парсонс. – Москва : Академический проект, 2000. – 880 с.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2014.

Митчук О. А. Функционирование либерального контента в социальных коммуникациях

В статье рассматриваются проблемы функционирования либерального контента в социальных коммуникациях и ключевые факторы функционирования либерального контента в социальных коммуникациях в контексте фиксации и создания им информации для публичного обсуждения реальной в современном и историческом измерениях общественно-политической ситуации, что позволит проанализировать степень и возможности его свободной интерпретации в обществе.

Ключевые слова: либеральный контент, либерализм, масс-медиа, социальные коммуникации.

Mitchuk O. Functioning of Liberal Content in Social Communication

Analysis of problems functioning of liberal content in social communications and key factors of the functioning of liberal content in social communications, in the context of fixation and creation of him information for public discussion of real in modern and historical measurements of social and political situation that will make it possible to analyze the extent and the possibility of its free interpretation in society.

The problem of creating, functioning in Classroom environment and impact on this environment of information product inextricably linked with the social background of the functioning with social and legal context of the media sphere. However, the adaptation of classical forms, principles and methods of liberal worldview to new conditions of functioning of social communication that by technology and equipment of message becomes totally untraditional manifestations and transmission of content. Technology of technique transformed into base of social communication, which enabling to exchange text, images, video, media, make references to interesting, from a user perspective, carriers of content.

It is to clear up the availability of heredity in the activity of liberal media sources. Reasonable and correct exploration of heredity in the study of big problem always brings mature, surround result that will not only focus on the available information characteristics, but also consider various contexts, pay attention on historical comparison, the role of persons and so on.

It is in this sense, the history of social communications is holistic history of creation, spreading, using of various carriers of content in social communications that are complex of spiritual and material factors of content. The basis of the study of the role of carriers content in the Ukrainian segment of social communications of the late XIX – early XX century as a factor of interaction of material and information practices of human activities lies a society, the same Ukrainian society that emerged and exists on the basis generally useful activity; thus, in this society there are social communication. Social communication always act as a system of material and spiritual values, and value – is that what makes sense for the person, because social communications as a conglomerate of spiritual and material – is a world filled with the meaning of human existence.

Key words: liberal content, liberalism, media, social communication.